

Pikkunahkiainen

Bäcknejonöga
Lampetra planeri

Uhanalaisuusluokka (IUCN): elinvoimainen (LC)

EU:n lajikoodi: 1096

Luontodirektiivin laji (liite II (var.))

BOR suojelutaso suotuisa, vakaa

Luonnehdinta

Matomainen, suomuton pikkunahkiainen ei kuulu varsinaisiin luukaloihin, vaan leuattomien ympyräsuisten luokkaan. Pikkunahkiaisella on pyöreä imukuppisuu ja kymmeniä pieniä sarveishampaita. Aikuiset pikkunahkiaiset eivät ruokaile lainkaan vaan elävät likomatona eli toukka-aikana kerätyn vararavinnon turvin. Toukkavaihe kestää useita vuosia, suurimman osan pikkunahkiaisien elämästä. Pikkunahkiainen on 12–18 cm pitkä. Sen erottaa aikuisena nahkiaisesta pienemmän koon ja imusuun tylppien sarveishampaiden perusteella. Toukkana lajien erottaminen toisistaan on hyvin vaikeaa.

Elinympäristö ja levinneisyys

Pikkunahkiaista tavataan lähes koko Suomessa ja se elää yksinomaan makeassa vedessä pysyvävetisissä puroissa ja joissa. Sitä on tavattu myös paikoin purojen yhteydessä olevista lammista ja pikkujärvistä. Se viihtyy matalissa ja hitaasti virtaavissa paikoissa, missä on runsaasti orgaanista ainesta hienojakoisessa pohjassa. Pikkunahkiaisien esiintymisalueet ovat joessa yleensä nahkiaista ylempänä, latvapuroissa ja -joissa. Kutupaikat ovat vuolaamassa ja karkeammassa pohjassa kuin toukkien oleskelupaikat. Pikkunahkiainen kuolee noin kuukauden kuluttua kudusta.

Nykytila ja uhkatekijät

Pikkunahkiaisien uhkatekijöinä ovat todennäköisesti pienvesien laadun huonontuminen, vesirakentaminen, ojitukset ja ruoppaukset, pohjavedenotto purojen latvoilla sekä kutunousun katkaisevat esteet. Myös peltojen keinolannoitus, viljelyssä käytetyt torjunta-aineet, salaojitus ja pintavedenotto voivat heikentää lajin elinoloja.

Hoitosuositukset

Pikkunahkiaisien esiintymisestä kaivataan lisää tietoja, sillä ne ovat toistaiseksi kovin laikuittaisia. Lisäksi tarvitaan tutkimusta pikkunahkiaisien levinneisyyden ja runsauden mahdollisista muutoksista ja niihin vaikuttavista tekijöistä.

Lähteet

Koli, L. 1990. Suomen kalat. WSOY, Porvoo. 357 s.

Luonnonvarakeskus 2016. Kala-atlas – tietoa kalalajeista. Havainnot kartalla, pikkunahkiainen. [Kalahavainnot kartalla \(luke.fi\)](https://www.luke.fi/kalahavainnot-kartalla) [viitattu 2.3.2021]

Ympäristöhallinto. 2019. Suomen raportti EU:lle luontodirektiivin toimeenpanosta lajeittain ja luontotyypeittäin 2013–2018. [Viitattu 2019.] [www.ymparisto.fi/ Luontodirektiivinlajiraportit](http://www.ymparisto.fi/Luontodirektiivinlajiraportit).

Kuva: Hannu Lehtonen, CC-BY-NC-SA-4.0